

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Cymunedau
Dyddiad y Cyfarfod:	30 Tachwedd 2017
Aelod/Swyddog Arweiniol:	Arweinydd/Rheolwr Traffig, Parcio a Diogelwch y Ffyrdd
Awdur yr Adroddiad:	Rheolwr Traffig, Parcio a Diogelwch y Ffyrdd
Teitl:	Arwyddion cyfeiriad i dwristiaid ar gyfer Dyffryn Clwyd

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1 Mae'r adroddiad am brosiect parhaus i ddatblygu cynllun arwyddion cyfeiriad i dwristiaid ar gyfer Dyffryn Clwyd, ac i egluro'r broses o wneud cais am arwyddion cyfeiriad i dwristiaid ar y rhwydwaith cefnffyrdd yn gyffredinol.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1 Gofynnodd Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Archwilio am ddiweddariad ar brosiect Dyffryn Clwyd a bod gwybodaeth yn cael ei rhoi am y broses ymgeisio'n gyffredinol, fel bod y Pwyllgor yn gallu deall y potensial i ehangu ar y cynllun i gynnwys cefnffyrdd eraill.
- 2.2 Yn unol â'r cais gan y Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Archwilio, gwahoddwyd Isadran Rheoli Rhwydweithiau Llywodraeth Cymru i anfon cynrychiolydd i fod yng nghyfarfod y Pwyllgor i ateb cwestiynau am y broses ymgeisio. Yn anffodus, gwrthodwyd y cais hwn.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn:

- 3.1 ystyried y cynnydd hyd yn hyn ar brosiect arwyddion cyfeiriad i dwristiaid Dyffryn Clwyd ac yn rhoi sylwadau ar y cynigion; a
- 3.2 chydabod meini prawf cymhwyso Llywodraeth Cymru am ddarparu arwyddion twristiaid brown ar gefnffyrdd, a rhoi sylwadau.

4. Manylion yr adroddiad

Cyflwyniad

- 4.1 Arwyddion brown gyda thestun gwyn yw arwyddion cyfeiriad i dwristiaid a ddefnyddir i gyfarwyddo gyrwyr i Gyrchfan Twristiaid yng nghymalau olaf eu taith.
- 4.2 Mae Cyrchfannau Twristiaid yn cael eu dosbarthu fel Atyniadau i Dwristiaid neu'n Gyfleusterau i Dwristiaid.

- 4.3 Mae Atyniadau i Dwristiaid yn fannau o ddi-ddordeb sy'n agored i'r cyhoedd, ac sy'n gyffredinol yn cynnig diddordeb hamdden, hanesyddol neu addysgol. Mae'r diffiniad hwn yn cynnwys cestyll, sŵau, parciau thema, amgueddfeydd, theatrau a meysydd golff, i enwi ond rhai.
- 4.4 Mae Cyfleusterau i Dwristiaid yn gyffredinol yn cynnwys llety a llefydd bwyta.
- 4.5 Fel gyda phob arwydd cyfeiriad traffig, yr egwyddor yw darparu cyn lleied o arwyddion â phosibl, er mwyn i yrwyr gyrraedd eu cyrchfan yn ddiogel. Y sail ar gyfer hyn yw lleihau blerwch ac osgoi rhoi gormod o wybodaeth i yrwyr.

Cyfrifoldeb am gymeradwyo arwyddion cyfeiriad i dwristiaid

- 4.6 Yng Nghymru, Llywodraeth Cymru yw'r awdurdod priffyrdd ar gyfer y rhwydwaith cefnffyrdd. Mae hyn yn golygu eu bod nhw'n gyfrifol yn uniongyrchol am yr A55 (yn ogystal â chefnffyrdd eraill yn Sir Ddinbych fel yr A494 a'r A5). Mae angen cymeradwyaeth Llywodraeth Cymru er mwyn codi arwyddion brown i dwristiaid ar yr A55. Mae'r broses gymeradwyo'n cynnwys sawl cam, ac mae angen ei cheisio cyn i'r gwaith o godi arwyddion ddi-gwydd.
- 4.7 Ar wahân i'r rhwydwaith cefnffyrdd, Cyngor Sir Ddinbych yw'r awdurdod priffyrdd ar gyfer gweddill y rhwydwaith ffyrdd yn Sir Ddinbych. Mae'r Cyngor, felly, yn gyfrifol am gymeradwyo unrhyw arwyddion cyfeiriad i dwristiaid ar weddill y rhwydwaith ffyrdd.

Cymhwyster ar gyfer arwyddion cyfeiriad i dwristiaid ar y cefnffyrdd

- 4.8 Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru eu polisi arwyddion brown i dwristiaid eu hunain yn 2013, o'r enw "*Arwyddion Traffig ar gyfer Cyrchfannau Ymwelwyr ar Gefnffyrdd a Thraffyrdd yng Nghymru*". Mae'r copi o'r ddogfen hon yn Atodiad A. Mae'r polisi'n manylu ar y mathau o atyniadau twristiaid y gellir eu cymeradwyo gan y rhwydwaith cefnffyrdd, a meini prawf eraill sy'n rhaid eu bodloni, fel yr isafswm o ymwelwyr blynyddol.
- 4.9 Gan gymhwyso meini prawf polisi Llywodraeth Cymru i'r A55, dim ond atyniadau o fewn 10 milltir o'r A55 a gydag isafswm o 60,000 o ymwelwyr blynyddol sy'n gymwys. Y meini prawf eraill sy'n gymwys yw bod yn rhaid i'r atyniad gael cydnabyddiaeth *Croeso Cymru*, a rhaid iddo fod wedi'i achredu i *Gynllun Sicrwydd Ansawdd Croeso Cymru* (neu ryw beth tebyg).

- 4.10 Un o'r egwyddorion allweddol sydd gan Lywodraeth Cymru o ran arwyddion cyfeiriad i dwristiaid yw mai dim ond o'r gefnffordd agosaf y gellir arwyddo atyniad.

Cost ac ariannu arwyddion cyfeiriad i dwristiaid

- 4.11 Mae cynlluniau arwyddion cyfeiriad i dwristiaid yn gyffredinol ddrud pan fyddant yn cynnwys arwyddion ar gefnffyrdd cyflymder uchel, fel yr A55. Un o'r prif resymau dros hyn yw maint aruthrol yr arwyddion sy'n ofynnol, er mwyn i yrwyr allu eu darllen o gryn bellter i ffwrdd. Mae costau'r arwyddion hefyd yn cynnwys pyst, sylfeini, rheoli traffig dros dro (e.e. conau) ac yn aml, rhwystr diogelwch.
- 4.12 Mae prosiectau arwyddion cyfeiriad i dwristiaid yn cael eu hariannu'n llwyr gan weithredwr/weithredwyr y Gyrchfan/Cyrchfannau Twristiaid, a dyma'r confensiwn

arferol ar draws y DU. Bydd y costau hyn fel arfer yn cynnwys costau paratoi'r cynllun yn ogystal â'r gwaith corfforol gwirioneddol.

Arwyddion Cyfeiriad i Dwristiaid Dyffryn Clwyd

- 4.13 Yn hwyr yn 2014, sefydlwyd gweithgor gan Ann Jones AC, i geisio symud ymlaen â chynllun arwyddion cyfeiriad i dwristiaid Dyffryn Clwyd, ac roedd yn cynnwys cynrychiolwyr o Gyngor Sir Ddinbych, Cyngor Tref Dinbych, Cyngor Tref Rhuddlan, Cyngor Tref Rhuthun, Cyngor Tref Llanellwy, CADW, Esgobaeth Llanellwy a swyddogion o Adain Traffig y Cyngor, a'r Tîm Datblygu Busnes ac Economaidd.
- 4.14 I ddechrau, roedd wedi bod yn anodd canfod ffordd o roi arwyddion ar gyfer Dyffryn Clwyd mewn dull a fyddai'n cydymffurfio â pholisi arwyddion twristiaid Llywodraeth Cymru. Roedd dau reswm dros hyn. Yn gyntaf, fel y diffinnir gan ganllawiau Llywodraeth Cymru, nid yw Dyffryn Clwyd yn Atyniad i Dwristiaid yn ei hun, oherwydd mai ardal ydyw yn hytrach nag atyniad penodol. Yn ail, nid oedd unrhyw rai o'r Atyniadau Twristiaid yn Nyffryn Clwyd a ystyriwyd ar gyfer arwyddion yn bodloni'r gofyniad o 60,000 o ymwelwyr blynyddol ar y lleiaf. Canfuwyd ateb, fodd bynnag, sef grwpio atyniadau ynghyd o dan y teitl "Dyffryn Clwyd", fel y nodir yn y trefniant arwyddion yn Atodiad B. Hefyd, pan gânt eu grwpio â'i gilydd, mae nifer cyfun yr ymwelwyr yn rhagori ar y trothwy o 60,000.
- 4.15 Yn dilyn trafodaethau gyda'r Gweithgor, penderfynwyd y byddai'r tri atyniad canlynol yn cael eu cynnwys ar arwydd Dyffryn Clwyd:
- i) Castell Dinbych
 - ii) Castell Rhuddlan
 - iii) Eglwys Gadeiriol Llanellwy
- 4.16 Yn wreiddiol, cynlluniwyd i gynnwys Carchar Rhuthun hefyd ar yr arwydd A55, ond yn dilyn trafodaethau gyda Llywodraeth Cymru, rhoddwyd gwybod i ni nad oedd modd cynnwys yr atyniad hwn, oherwydd yn gyntaf, mae'n fwy na 10 milltir o adran Sir Ddinbych o'r A55, ac yn ail, oherwydd nad yr A55 yw'r gefnffordd agosaf i Garchar Rhuthun (yr A494 yw'r gefnffordd agosaf).
- 4.17 Amcangyfrifir mai cyfanswm tebygol y prosiect yw £153,000. Yn y Gweithgor, sefydlwyd yr egwyddor y byddai'r Cyngorau Tref/Dinas a gweithredwyr yr atyniadau (CADW ac Esgobaeth Llanellwy) yn ariannu'r gost o'r gwaith corfforol o godi'r arwyddion, a amcangyfrifwyd o gostio £130,000. Yn ei dro, cytunwyd y byddai Cyngor Sir Ddinbych yn ariannu'r datblygiad cyfan o'r cynllun, y dyluniad, a chostau goruchwyllo contractwyr a gweinyddol (a amcangyfrifwyd o fod yn £23,000).
- 4.18 Gweithiodd Swyddogion ar y cyd â swyddogion yn CADW ac Esgobaeth Llanellwy i gyflwyno'r ceisiadau cychwynnol ar gyfer yr egwyddor o gymeradwyo'r atyniadau uchod o'r A55. Rhoddwyd y gymeradwyaeth hon yn 2016.
- 4.19 Y cam nesaf o'r prosiect oedd datblygu cynllun arwyddion amlinellol ar gyfer cymeradwyaeth, sy'n dangos lleoliadau arfaethedig yr arwyddion newydd, yn ogystal â diwygiadau i arwyddion presennol sydd eu hangen er mwyn cael lle i'r arwyddion newydd. Mae'r cynllun hwn wedi'i gyflwyno ac wedi cael cymeradwyaeth Llywodraeth Cymru wedi hynny.

- 4.20 Rydym bellach yn y cam o ddechrau ar y gwaith dylunio manwl. Bydd y gwaith hwn yn cynnwys y dyluniad a'r manylion am y deunyddiau i't arwyddion, yn ogystal â dyluniad strwythurol y pyst a'r sylfeini. Unwaith y bydd wedi'i gwblhau, bydd y gwaith hwn hefyd angen cymeradwyaeth gan Lywodraeth Cymru.
- 4.21 Mae amcangyfrif mwy cywir o'r gost yn cael ei gynhyrchu ar hyn o bryd, a bydd angen y gost hon yng nghyfarfod nesaf o'r Gweithgor, fel y gellir cael rhagor o drafodaethau am ariannu gan weithredwyr a Chynghorau Tref/Cymuned.

5. **Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?**

Mae'n cyfrannu at y Flaenoriaeth Gorfforaethol, "yr Amgylchedd" ac yn benodol y cam gweithredu i "Godi proffil y Sir fel lleoliad i ymweld ag ef, er mwyn manteisio ar botensial economaidd Sir Ddinbych".

6. **Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?**

- 6.1 Mae'r costau i ddylunio, datblygu a gweinyddu'r prosiect yn cael eu diwallu o gyllideb refeniw Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd, sy'n cael ei amcangyfrif yn £23,000.
- 6.2 Yr egwyddor a sefydlwyd gan y Gweithgor yw y bydd y gost o'r gwaith corfforol (a amcangyfrifwyd yn £130,000), h.y. gweithgynhyrchu a gosod arwyddion, pyst; sylfeini; rheoli traffig dros dro; a rhwystrau diogelwch, yn cael eu diwallu'n llwyr gan gyfraniadau gan y Cynghorau Tref/Dinas yr effeithiwyd arnynt a gweithredwyr yr atyniadau twristiaid.

7. **Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?**

Nid oes Asesiad o Effaith ar Les wedi'i roi ar y sail mai pwrpas yr adroddiad hwn yw rhoi diweddariad ar gynllun arwyddion i dwristiaid Dyffryn Clwyd, wrth roi gwybodaeth gyffredinol am y broses ymgeisio ar gyfer arwyddion cyfeiriad i dwristiaid ar gefnffyrdd, a'r meini prawf cymhwyso cysylltiedig.

8. **Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gydag Archwilio ac eraill?**

Mae'r Gweithgor yn cynnwys cynrychiolwyr o Gynghorau Tref/Cymuned a Chynghorwyr Sir o ardaloedd daearyddol perthnasol.

9. **Datganiad y Prif Swyddog Cyllid**

Mae'r gwasanaeth wedi cadarnhau y bydd y buddsoddiad gofynnol o £23k gan Gyngor Sir Ddinbych yn gallu cael ei ddarparu o fewn cyllidebau gwasanaeth presennol. Mae'n bwysig monitro hyn yn ofalus. Ar y sail hon, gellir cefnogi'r cynnig.

10. **Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?**

Yr unig risg sylweddol sy'n weddill o ran y prosiect yw os nad yw Cynghorau Tref/Dinas a gweithredwyr atyniadau twristiaid yn gallu cyfrannu'r arian angenrheidiol. Pe bai hyn yn digwydd, yna ni fyddai'r prosiect yn gallu symud ymlaen ymhellach hyd nes y byddai digon o arian yn cael ei nodi.

11. **Pŵer i wneud y Penderfyniad**

Mae Adrannau 7.4.1 a 7.15.2 o Gyfansoddiad y Cyngor yn amlinellu pwerau'r Pwyllgor Archwilio mewn perthynas â'r mater hwn.

Swyddog Cyswllt:

Rheolwr Traffig, Parcio a Diogelwch y Ffyrdd
Rhif ffôn: 01824 706959